

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 5. Quotuplex sit scientia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

zunque autem in hac quæst. generatim sunt dic-
ta, ferè communia sunt, atque admodò proportio-
naliter applicanda tam negatiuis, quam affirmati-
uis actibus scientiæ diuinæ. Circa negatiuos ta-
men speciatim nonnulla adijciemus inferius di-
sp. 25. quæst. 5.

QVAESTIO V.

Quotuplex sit scientia Dei.

108 **P**Erfringam breuiter in hac quaestione natu-
ram singulorum membrorum, ac veluti spe-
cierum scientiæ diuinæ, de quibus fusiùs, & ex-
plicatius in toto hoc tractatu agendum est; vt vno
quasi obtutu eas modò lustrantes distinctiùs de-
inceps procedamus.

Diuisio I.

109 **Primò ergo scientia diuina diuidi so-
let in scientiam simplicis intelligentiæ, &
scientiam visionis.**

Scientia simplicis intelligentiæ dicitur il-
la, qua Deus cognoscit res possibiles quate-
nus tales, præcindendo ab eo, quòd illa exis-
tant, vel non existant. Vnde per hanc scien-
tiam non solum cognoscit Deus res possibiles,
quæ nunquam erunt; sed etiam res, quæ ali-
quando erunt, præcisè, vt possibiles sunt.
Scientia autem visionis appellatur illa, qua
Deus intuetur res existentes in aliqua differen-
tiâ temporis. Nomine autem rerum etiam
veritates negatiuæ veniunt, quod ad rem at-
tinet, complectendæ, utpote quæ etiam suo mo-
do vel tanquam possibiles, vel tanquam exis-
tentes, seu potius tanquam pertinentes ad sta-
tum vel quiditatum, vel existentialem possunt
cognosci, prout explicabimus inferius disput. 25.
quæst. 5.

110 **Porro ad scientiam simplicis intelligentiæ
omnes illæ veritates spectant, quæ necessariò
rebus conuenire censentur, præcindendo ab earum
existentiâ, quales sunt, quæ ad earum
essentiam, vel passiones metaphysicas pertinent;
vt, hominem esse animal rationale, esse risibi-
lem, &c. Ad scientiam verò visionis illæ ve-
ritates spectabunt, quæ rebus prout actu, &
absolutè existentibus in aliquo tempore con-
ueniunt.**

111 **Verùm, quia Deus non solum cognos-
cit res prout possibiles, & prout absolutè futu-
ras, seu existentes in aliqua temporis differen-
tiâ, sed etiam prout futuras, seu existentes con-
ditionatè, hoc est, sub aliqua hypothesi datâ,
vt, quòd Tyrj, & Sidonij penitentiam egis-
sent, si apud eos factæ fuissent virtutes, &c.
Math. 11. & Luca 10. dissidium est inter Docto-
res; illudque de solo modo loquendi, & parui
momenti, an scientiâ, qua Deus huiusmodi ve-
ritates conditionatas, præsertim contingentes,
cognoscit, ad scientiam simplicis intelligentiæ, vel
potius ad scientiam visionis pertinere dicenda
sit. Bellar. lib. 2. de amissione gratiæ cap. 17. Va-
lent. 1. par. quæst. 14. pun. 5. Vazq. disput. 67.
cap. 4. num. 27. Arrub. disput. 38. cap. 9. & alij
apud Ruiz disput. 76. de Scient. sect. 1. & apud**

Fasol. 1. par. quæst. 14. art. 13. dubit. 20. num. 477.
eam reuocant ad scientiam simplicis intelligen-
tiæ. Curiel verò controu. 7. cap. 4. art. 2. num. 195.
& alij Thomistæ communiter ad scientiam visio-
nis reducunt. Ruiz autem sect. 1. & 2. vtrum-
que modum loquendi approbat, & varijs con-
gruentijs, ac testimonijs Patrum probat. Ad-
dit tamen sect. 3. tertium loquendi modum Mo-
lina, & Sectatorum eius, qui scientiam condi-
tionatorum mediam appellant. Sed verò Moli-
na, & sui scientiam conditionatorum contingen-
tium, de qua loquuntur, non inter scientiam
simplicis intelligentiæ, & visionis mediam consti-
tuunt: sed inter scientiam naturalem, & libe-
ram, quas immeritò cum illis confundit Ruiz:
cùm scientia naturalis, præter scientiam simpli-
cis intelligentiæ, intuitionem etiam existentie
Dei complectatur, quæ pertinet ad scientiam
visionis.

Ego in hac re arbitror, scientiam Dei im-
primis adequatè diuidi ex parte obieci in
scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ita,
vt sub secundam cadat, quidquid ad rerum
existentiam, aut non existentiam spectat, sub
primam autem quidquid spectat ad rerum
essentiam possibilem, aut impossibilem; vtram-
que tamen rursus subdividendam esse in scien-
tiam absolutam, & conditionatam. Nam verita-
tes absolutæ, & conditionatæ à Deo cognoscibiles
tam circa rerum essentiam possibilem, aut non-
possibilem, quam circa rerum existentiam, aut
non existentiam dantur, vt ex decursu huius Tra-
ctatus conspicuum fiet.

Diuisio 2.

113 **Secundò scientia vniuersa Dei ex par-
te modi, quo Deo conuenit, in natura-
lem, & liberam diuidi solet.**

Vocatur naturalis, quæ necessariò con-
uenit Deo, neque vnquam potuit ab eo de-
ficere, qualis est ea, quæ circa objecta neces-
saria versatur. Libera autem dicitur, quæ
contingenter conuenit Deo, in eoque potuit
non esse, qualis est, quæ in objecta contin-
gentia tendit. Appellatur autem hac libera,
non, quòd in ea, prout ab intellectu diu-
ino provenit, libertas sit; intellectus enim
non est potentia libera; sed, quòd dependet
in suo esse ab objecto proveniente à libertate vel
soli Deo, vel etiam voluntatis create.

114 **Inter has duas scientias mediam consti-
tuit P. Molina scientiam illam, qua Deus futu-
ra contingentiâ conditionata noscit; eoque de
vtrouque extremo non nihil participat. Scientia
enim Dei simpliciter naturalis & est necessaria
ex parte subiecti; quia nullum supponit in il-
lo decretum liberum: & ex parte obieci;
quia hoc defectibile non est. Scientia autem
simpliciter libera ex vtrouque capite est contin-
gens: quia ex parte subiecti supponit in Deo
decretum liberum actuale; & eius obiectum
defectibile est. At scientia contingentium con-
ditionatorum ex parte subiecti cum merè natu-
rali conuenit; quia nullum supponit in Deo de-
cretum liberam actuale; ex parte verò obieci
cum merè liberâ; quia obiectum eius contin-
gens est, & defectibile. Ob idque iure opti-
mo media ponitur inter merè naturalem, &
merè liberam; quasi participans aliquid ab vtrâ-
que.**

que. Ita habet Molin. 1. par. quest. 14. art. 13. disput. 17. & disput. 18. mem. 1. & in Concordia disput. 52. Quem sequuti sunt Fonseca lib. 6. Methaph. cap. 2. quest. 4. lect. 8. Soar. lib. 2. de Scientia contingentium cap. 3. Malcare. disput. 1. par. 4. num. 17. Less. de Efficacia gratia cap. 19. initio. Alberti. 4. Principio philosophico. Coroll. 4. quest. 4. scholast. ad 6. Curiel. controu. 7. fine; & ceteri Nostri communiter. Stet itaque, scientiam Dei in merè naturalem, & merè liberam, & mediam inter utramque diuidendam esse. Quæ autem contra nomen scientia mediæ, & contra rem ipsam opponunt Thomistæ oportunitis diluimus postea. disput. 28.

115 Illud ex dictis diuisione præcedente ad noto, ad scientiam merè naturalem omnes veritates necessarias tum absolutas, tum conditionatas spectare. Ex contingentibus verò, quæ absolutæ sunt, ad scientiam merè liberam, quæ autem conditionatæ, ad scientiam mediam pertinere. Tunc autem dumtaxat veritas conditionata contingens esse dicitur, quando id, quod sub conditione concipitur, respectu ipsius conditionis contingens est; eo quòd conditio ad illud, & ad eius contradictorium, siue, vt contingatur cum vtrouis, indifferens est: quidquid sit, si comparatur illud ad aliam conditionem, aut absolutè consideretur iuxta doctrinam tradendam infra disput. 28. In quo veritates conditionatæ ab absolutis differunt. Nam veritas contingens absolutæ in vniuersum appellatur, quæcumque fundatur in re absolutè, & simpliciter defectibili; tamen respectu causæ à qua procedit necessaria sit; eo quòd talis causa ad illam est determinata, siue necessitata. Hæc enim veritas, *Petrus elicit talem actum amoris*, contingens simpliciter esse dicitur, ad scientiamque Dei merè liberam pertinere; siue talis amor à voluntate Petri prout liberè in actu primo, atque adeò liberè procedat; siue à voluntate Petri prout prædeterminatæ, necessitate in actu primo, atque adeò necessariò promanet: eò videlicet, quòd in vtroque euentu eiusmodi amor in se spectatus simpliciter potuit non esse. Vnde obiecta contingentia absoluta rursus in libera, & non libera respectiue ad suam propriam causam sunt diuidenda, vt videbitis disput. 27.

Diuisio 3.

116 Tertiò diuiditur scientia Dei in practicam, & speculatiuam.

Qua verò ratione in vniuersum scientia practica, & speculatiua discriminanda sint nondum est fixum apud Doctores. Sed tota controuersia est de nomine. De quo nos breuiter egimus in Pharo Scient. disput. 22. quest. 4. num. 89. Statuimusque eum sententiæ magis communis, eam omnino cognitionem practicam venire dicendam, quæ & praxim, seu operationem ipsius cognoscentis habet pro obiecto; & ad eam exequendam cognoscentem ipsum dirigere, mouere, seu quoquomodo iuuare valet. Cæteras autem cognitiones omnes speculatiuas, seu theoreticas venire nuncupandas.

117 Hinc sequitur primò contra Scotum, scientiam, quam Deus de se habet non esse practicam, sed speculatiuam; quia non habet pro obiecto opus ab ipso sciente efficiendum. Erit tamen practica, saltem virtualiter, ea scien-

tia Dei, quæ habuerit pro obiecto aliquem actum diuine voluntatis, si ad eum eliciendum conduxerit, vt potest iuxta dicenda in tract. de Voluntate, vel mouendo ad actum reflexum imperantem illum, vel aliter; de quo ibi. Vtrum autem scientia, ex qua procedit Verbum diuinum, & quæ mouet ad productionem Spiritus sancti, practica, vel speculatiua dicenda sit, in tract. de Trinitate determinandum est.

Deinde sequitur, scientiam, quam Deus habet de possibilitate creaturarum prout faciendarum ab ipso practicam esse. Non item scientiam, quam habet de earum existentia: quia prima perfectissime representat opus ab ipso sciente factibile cum modo, quo faciendum est: ad idque subinde efficiendum directua est ex se. Secunda verò supponit opus iam factum; atque adeò ad illud faciendum nequit immediatè conducere. Vnde contra quosdam Thomistas suo loco dicemus, scientiam visionis de rebus prout absolutè existentibus earum causam immediatam non posse esse.

Præterea sequitur, scientiam vnius obiecti conducentem ad productionem alterius, qualiter conducit scientia vteriorum ad productionem primij, non esse practicam: quia non habet pro obiecto praxim ipsam. Vnde multò minus erit practica scientia, qua Deus prouidens iam existentem bonitatem creaturæ mouetur ad illam amandam, seu ad complacendum in illa, nihil denuo in illa causando. Addit Gasp. Hurt. tract. de Scientia disput. 5. diff. 4. contra Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 4. Scientiam, qua Deus mouetur ad causandas creaturas, etsi sit practica respectu earum, non tamen esse practicam respectu decreti, quo illæ causantur: quia tale decretum non est obiectum talis scientiæ. Sed verò, cum creaturæ non causentur à scientiâ, nisi medio decreto, illud ad eandem praxim cum illis videtur pertinere; relictisque proinde dicitur scientia practica etiam respectu ipsius decreti; tamen non habeat illud pro obiecto. Sed hoc diffidium, præterquam quòd est de nomine, leuissimum est.

Diuisio 4.

120 Quartò denique diuiditur scientia Dei in scientiam simplicis notitiæ, & scientiam approbationis.

Dissentiunt tamen etiam Doctores in explicandis membris huius diuisionis. Nonnulli censent, scientiam visionis de obiectis bonis scientiam approbationis vocari posse iuxta illud Genes. 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.* Ita Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 4. num. 11. Albarèz verò lib. 2. de Auxilijs disput. 6. conclus. 2 omnino indistinctam ponit scientiam approbationis à scientiâ visionis, etiam de obiectis malis, seu peccaminosis. Ex qua positione sequi videtur, & hæc quoque approbari à Deo. Quod dici non potest. Quia Deus nullo modo approbat peccata; atque adeò neque illa scientiâ approbationis agnoscit. Ob id sæpe dicitur in Scripturâ illa ignorare, vel nescire. Psalm. 100. *Declinantem à me malignum non cognoscebam.* Vbi August. *Quid est non cognoscebam? non approbaram, non laudabam; non mihi placebat.* Cognoscere enim in Scripturis inuenimus

nimus aliquando pro eo, quod est, placere nobis. Et lib. 2. Questionum quat. 152. ait, Deus dicitur scire, quia illi placent, nescire, quia displicent: non quia ignorat ea: sed quia non approbat. De quo plura sunt obuia. Reiecto itaque Albarez, non malè scientia visionis de obiectis bonis scientia approbationis vocatur, non nudè sumpta, sed vt coniuncta cum complacentia de bono existenti. Communis tamen apud Theologos dicitur scientia approbationis ea, quæ est causa rerum, vt coniuncta cum decreto efficaci de ipsarum rerum productione. Vnde Thomista, qui scientiæ visionis attribuunt rerum causalitatem, eidem hanc attribuunt appellationem. Reliqui verò, sicut & primum, ita & secundum attribuunt scientiæ simplicis intelligentiæ. Itaque scientia approbationis ex connotatione ad actum voluntatis ex illa sequitur, quo Deus in obiecto cognito complacet, talis vocatur; siue hæc complacentia sit simplex, siue sit effixa. Ex quo patet, scientiam approbationis à scientiâ simplicis, prout sumitur in hac diuisione, dumtaxat distingui ex connotatione voluntatis; alioquin, eâ præcisâ, non sunt scientia distincta, sed eadem.

121 A cùerto, sub nomen scientiæ in his diuisionibus tantum venire actum iudicij. Simplex enim apprehensio, quam etiam dari in Deo statimus quat. 3 per se non appellatur scientia: quia simpliciter apprehendere non est scire.

122 Hic disputant aliqui Recentiores, an scientia simplicis intelligentiæ, scientia mediæ, & scientia visionis, quæ circa eandem rem versantur tendentes in illam, prima vt possibilem, secunda vt futuram sub conditione, tertia vt futuram absolute, ex parte obiecti differant aliquo modo, vel tantum ex diuersis modis tendendi in idem omnimodis obiectum. Videnturque continere re ipsâ in hoc secundo Henr. 1. par. disput. 5. cap. 6. Albiz disput. 4. Arriag. disput. 22. Cardin. de Lugo in manuscr. de Scientiâ disput. 4. sect. 5. Queros disput. 45. sect. 6. Ribaden. disput. 10. de Scientiâ cap. 4. & alij. Cum tamen ceteri Theologi, qui punctum hoc ex professo non discusserunt, plerumque oppositum videantur supponere: nimirum, veritates obiectiuas cognitâs à Deo per has scientias aliquo modo esse diuersas in se, etiam quando eidem entitati reali conueniunt: atque ita has scientias non solum ex diuersis modis tendendi, sed insuper ex parte obiecti cogniti semper differre.

123 Id quod ego tanquam verissimum supponui, probauique, & explicauit in Pharo Scient. disput. 10. quat. 1. proposit. 5. Et nunc iterum probo breuiter. Primò; quia, consensum A esse possibilem, & eundem esse futurum sub conditione auxiliij B, & eundem esse existentem absolute, veritates sunt obiectiuæ re ipsâ separabiles: potuit siquidem consensus A esse possibilis; quin esset futurus sub conditione auxiliij B; & quin esset absolute existens, vt est certissimum: potuit item esse possibilis, & futurus sub conditione auxiliij B; quin esset existens absolute: potuit etiam esse possibilis, & absolute existens ab auxiliio C; quin esset futurus sub conditione auxiliij B; &c. Veritates autem re ipsâ inter se separabiles non possunt non inter se re ipsâ aliquam diuersitatem habere; vt satis ex se est notum.

124 Secundò probatur; quia, si tres prædictæ scientiæ Dei ex solis diuersis modis ten-

dendi in idem omnino obiectum differrent, circa quoduis omnino obiectum posset Deus eas omnes concipere, nullâ attentâ, aut expectatâ diuersitate ex parte ipsius obiecti. Atque ita, circa Petrum purè possibilem posset habere, non solum scientiam simplicis intelligentiæ, sed etiam scientiam visionis, qua iudicaret ipsum existere; cum tamen verè non existat. Quod est absurdum. Si igitur Deus de Petro purè possibili potest iudicare, esse possibilem, & non potest iudicare, esse existentem: consequens est, vt, esse possibilem, & esse existentem, non possint non esse ex parte ipsius Petri diuersa iudicabilia re ipsâ.

125 Tertiò probatur; quia, si Deus de Petro purè possibili iudicaret, esse possibilem, & esse existentem, primum iudicium esset verum, & secundum falsum, non ob aliud, nisi quia Petrus re ipsâ habet in se, esse possibilem, vti asseritur per primum iudicium, & non habet, esse existentem, vti assereretur per secundum. Igitur quid diuersum est in Petro re ipsâ, esse possibilem, & esse existentem: Siquidem in se primum esse re ipsâ habet, & non habet esse secundum.

126 Itaque, esse eandem rem possibilem, & esse futuram sub conditione, & esse existentem absolute, veritates obiectiuas inter se diuersæ, atque separabiles sunt re ipsâ: non quidem, qua ratione extrema distincta inter se realiter sunt inter se diuersa, & separabilia: (quippè tres dictæ veritates cum re, cui conueniunt, atque ad eò etiam inter se se sunt identificata realiter). Sed qua ratione eadem res prout in diuersis statibus, quos potest fortiri, quadamtenus à se ipsâ diuersa, atque separabilis est. Hoc enim ipso, quod integer Petrus permanere potest possibilis, quin sit existens, ipse vt possibilis à se ipso vt existente est quodammodo separabilis, atque ad eò diuersus. De quo vide plura dicta loco citato.

127 Ex his autem, & ibi dictis infer, in eadem re quatuor veritates obiectiuas diuersas reperiri posse, nempe quiditativam absolutam, quiditativam conditionatam, existentialem absolutam, & existentialem conditionatam. Et circa duas priores versari scientiam simplicis intelligentiæ absolutam, & conditionatam; circa duas autem posteriores scientiam visionis absolutam, & conditionatam, iuxta diuisionem earum factam supra num. 112.

128 Quæ quidem doctrina inde præterea potest confirmari amplius à simili, & declarari. Quoniam veritas positua, & negatiua contradictoriè oppositæ veritates sunt obiectiuæ re ipsâ inter se separabiles, imò incompatibiles omnino, atque ad eò inter se diuersæ: quis enim neget, diuersas veritates esse re ipsâ, existere Petrum, & non existere Petrum; quandoquidem planè est impossibile, hæc duo re ipsâ coniungi? Et tamen eiusmodi veritates eidem omnino rei conueniunt; non tanquam duo extrema realiter inter se distincta, sed tanquam esse, & non esse eiusdem. Nam, rem non esse, non est quidpiam re ipsâ dari, sed potius non dari. Proindeque neque est extremum habens essentiam vllam posituè ab intuentibus in se iudicabilem, sed veritas quædam negatiua in nihilo posituè consistens, atque ad eò negatiuè tantum ab ipsis intuentibus iudicabilis, per iudicium scilicet negatiuum destruens, seu remouens suo modo

modo tendendi idem prorsus obiectum, quod iudicium oppositum affirmatiuum suo etiam tendendi modo aduruit, seu ponit; prout latius explicatum est, & probatum in Pharo Scient. disput. 9. quest. 3. Ex quo patet, identitatem realem obiecti diuersorum iudiciorum non obtinere, quominus veritates obiectiue per talia iudicia iudicate diuersa in se re ipsa sint. Atque ita veritates obiectiue indicatas a Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, per scientiam mediam, & per scientiam visionis bene posse inter se re ipsa diuersas esse: tamen si & ipsa cum eadem re sint identificata realiter, & circa ipsam eandem rem omnes dicte scientiæ tanquam circa obiectum idem verisuntur.

QVAESTIO VI.

Quomodo Deus cognoscat relationem, & terminum. Vbi de denominationibus extrinsecis, vel semiextrinsecis.

129 **U**T plenius natura scientiæ Dei in vniuersum innoscatur, oportet examinare, quot modis ea tendat in obiecta sua. Et quoniam multa dicenda ex modo, quo tendit in relationem, & terminum, pendent, ideo hanc quaestionem præmittendam duxi.

130 In duo genera solet relatio distingui; nempe in transcendentalem, & prædicamentalem. Transcendentis dicitur, quæ suapte natura, & essentia ad aliud se habet, aliud ve respicit. Sic cognitio ad obiectum cognitum refertur, actio ad terminum productum, vno ad extremum vnitum, &c. Prædicamentalis autem iuxta vniuersam philosophiam, quam modo suppono, in denominatione extrinsecâ, vel semiextrinsecâ posita est, quæ aliquid relatum ad aliud a nobis concipitur, ad quod per suam essentiam relatum non est. Sic homo, existente prole, ad illam comparatur vt pater; albedo, altera existente, ad illam comparatur vt similis; existente autem sui visione, ad illam comparatur vt visiva: cum tamen per suam essentiam nec homo referatur ad prolem, nec vna albedo ad alteram, aut ad visionem sui. Vnde relatio prædicamentalis, & omnis in vniuersum denominatio extrinsecâ, vel semiextrinsecâ conceptione potius nostrâ, quam re ipsa, relatio est: realiter enim subiectum, quod relatè ad aliud quidpiam denominatur, ab illo est absolutum, & independens entitatiue.

131 Porro relatio transcendentis in quo etiam genera, quod a re attinet, est diuidenda; nempe in relationem connexionis, & non connexionis. Relatio connexionis est, quæ sine termino, ad quem refertur, existere nequit. Sic actio refertur ad terminum existentem; creatura ad Deum suum creatorem, &c. Relatio autem non connexionis vocatur, quæ sine termino, quem respicit, bene potest existere. Sic se habet cognitio fallibilis respectu obiecti cogniti, amor boni non veri, sed merè apparentis respectu obiecti amati, &c. Relatio rursus connexionis, siue connexio in metaphysicam, quæ simpliciter, &

physicam, quæ naturaliter, & moralem, quæ moraliter nequit sine suo termino esse, diuidenda venit. De quibus omnibus plura dicta a nobis in Pharo Scient. disput. 12. quest. 3. & disput. 4. quest. 1. & 2. videnda sunt. De istis igitur relationibus, deque denominationibus extrinsecis, vel semiextrinsecis in vniuersum examinandum aggredimur, quo pacto cognoscantur a Deo. Nomine autem relationis semper est intelligenda transcendentalis: nam prædicamentalis, sicut & quævis denominatio extrinsecâ, vel semiextrinsecâ a parte rei non est relatio; & relatio, quæ in eâ per rationem nostram concipitur è genere transcendentium est, quatenus ex proprio conceptu respectus quidam est ad terminum.

Suppono vt certum apud omnes, relationem vt talem nullatenus, non cognito termino, cognosci posse. Nam, cum ex proprio conceptu ad aliud sit, repugnat eam expresse concipi, vt relatio est, & non concipi ad aliud. Fieri autem non potest, vt concipiatur expresse ad aliud, quin concipiatur aliud, vt patet. Quis enim non videt, esse impossibile, vt cognoscatur cognitio, vel amor, vel productio Petri, nullatenus cognito Petro? Sed difficultas est, an sit necesse, vt per eandem cognitionem, qua relatio cognoscitur, tangatur etiam indirectè terminus eius. Affirmant alij, & alij negant. Vtrobique retuli in Pharo Scient. disput. 2. quest. 3. coniect. 3. vbi videndi.

133 Adhærensque negatiue sententiæ imprimis statui, nos de facto pro hoc statu, non eadem, sed distinctis cognitionibus attingere relationem, & terminum. Quod probaui. Primò; quia plura vt plura non possunt nobis pro statu præfenti per eandem cognitionem representari, vt in eadem quest. 3. citatâ coniect. 2. ostendi cum Aristot. & S. Tho. Compertum est autem, relationem quatenus talem, & terminum eius vt plura representari, siue cognosci cum sit de conceptu relationis ad aliud a se distinctum se habere, vt notum est. Secundò; quia voces distinctæ, sicut distinctis conceptibus obiectiuis, ita & distinctis cognitionibus correspondere solent. Relatio autem, & terminus distinctis semper vocibus significantur. Tertio; quia res distinctæ non adiunantur a nobis sub vna cognitione, nisi quando aded sunt in se similes, vt possit abstrahi ab illis conceptus communis. Sed relatio, & terminus res sunt distinctæ ex proprijs conceptibus valde dissimiles. Ergo sub vna cognitione non possunt a nobis adunari; sed distinctis sunt concipiendæ. Quarto; quia vel experientia ipsa videtur consistere, dum iudicamus de subiecto actum relatum ad illud, (qualis est omnis actus ex suo conceptu iuxta dicta quest. 2. num. 25.), distinctis nos cognitionibus attingere subiectum, & actum; sicut & distinctis vocibus significamus: quandoquidem sæpe præcedit tempore apprehensio simplex subiecti, eademque subferuit postmodum accedenti iudicio, tendentique in actum talis subiecti; quin opus sit, vt subiectum ipsum per tale iudicium tangatur iuxta doctrinam datam etiam in Pharo Scient. disput. 2. citatâ quest. 4. Quintò; quia species impressa, qua vtimur ad concipiendam relationem, longè diuersa natura est ab eâ, qua vtimur ad concipiendum terminum; dissimilior quippe, qualia sunt ex suo conceptu relatio, & terminus, nequeunt nobis representari eadem, vel